

Årsmelding for Stiftelsen Sør-Troms Museum

Noen hovedtrekk fra virksomheten i 2017 – måloppnåelse

Outsider art i Norge

Museets arbeid med Outsider art i Norge fortsatte med fornyet styrke. Hovedtiltaket i 2017 var åpningen av Outsider art street gallery i Harstad sentrum. Dette galleriet ligger i gågata og åpnet i juni til konferansen Arctic arts summit og Festspillene i Nord-Norge like etter. Galleriet ble svært godt besøkt med sine tre utstillinger i 2017 (se omtale annet sted i rapporten) med et besøkstall over 3000 gjester.

Det fylkeskommunalt finansierte prosjektet Outsider art i Norge startet opp med egen prosjektleder og det er forventet resultater av dette arbeidet etter prosjektslutt i 2018. Styringsgruppen var på studietur til Outsider art museer i Tyskland, Sveits og Østerrike og knyttet gode kontakter og hadde stort læringsutbytte av å møte europeiske kolleger.

ROS analyse og prioritering i bygningssamlingen

På bakgrunn av bygningskartlegging fra 2016 ble det gjennomført prioritering i bygningssamlingene i henhold til retningslinjer fra Norsk Kulturråd. Forventet resultat er bedre ivaretagelse av verneverdige og fredete bygninger, mer effektiv drift gjennom klarere prioriterte mål. Styret vedtok prioriteringene i desember 2017.

Med innleid hjelp fra Museumshjelpen AS ble det utført en risiko og sårbarhetsanalyse for hele Sør-Troms Museum. I tillegg ble det utarbeidet sikringsplan for Sør-Troms Museum.

Både prioriteringsarbeidet og sikringsplanen er svært viktige grunnlagsdokumenter for det videre arbeidet i museet.

Anna Rogde

Styret mener at skuta er underfinansiert i forhold til den rolle og betydning det maritime har hatt for Norge og Nord-Norge spesielt. Anna Rogde er en meget god representant for vår maritime arv, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Det ble på grunnlag av styrets vedtak om å prioritere Anna jobbet bevisst med denne finansieringen. Vi tok initiativ til flere møter med politisk og administrativ ledelse i Harstad kommune. Dette arbeidet bar frukter da Harstad først bevilget 1 million kroner i 2017 til sertifisering og 5 årsklassing av skuta. Senere på året vedtok kommunen å øke det årlige tilskuddet med 1 million kroner i tre år framover fra 2018. Dette blir et løft for Anna Rogde.

Samlingsforvaltning og samlingsforvaltningsplan 2016-20

Utviklingen av samlingsforvaltningsplanen for stiftelsen Sør-Troms Museum for perioden 2016-20 ble igangsatt i 2016. Planarbeidet er omfattende og er av avgjørende betydning for at samlingsforvaltningen får en ønsket retning og blir utført i henhold til gjeldende internasjonale standarder. Planen skal styregodkjennes i løpet av 2018. Planprosessen er blitt styrket gjennom det pågående fellesprosjektet for samlingsforvaltning i Troms.

Besøkstall i 2017 og utadrettet virksomhet

I alt har 47 803 funnet veien til en av Sør-Troms Museums mange arenaer i løpet av 2017. Besøkstallene har vært stabile i flere år. Variasjoner forekommer etter hvilke aktiviteter vi har gjennomført. I 2017 åpnet vi et nytt galleri for Outsider art i Harstad med gratis inngang og flere skiftende utstillinger. Dette ga en fin økning i besøkstallene for Trastad som avd. men samtidig en nedgang i besøket på hovedlokasjonen.

På Trondenes har avdelingen gjennom 15 år arbeidet med kulturlandskapet og formidling i dette. Skilting av krigsfangeleiren kom på plass for noen år siden og 2017 kom det fire andre informasjonsskilt. Vi har også beaconbasert digital formidling tilgjengelig i landskapet. På bakgrunn av dette har museet for første gang rapportert et anslått besøkstall for denne formidlingen i kulturlandskapet. Vi er trygge på at anslaget er beskjedent i forhold til reelt besøk.

Vi har flere målrettede formidlingsopplegg til brukere med særskilte behov, dementgrupper, utviklingshemmede og synshemmede.

I 2017 kom flere nyutviklede DKS og DKSS på plass på friluftsmuseene våre. Dette har lenge vært et mål som nå endelig ble oppnådd.

Museumsmåned september

Konseptet «Museumsmåned september» inneholdt færre men en del større tiltak enn tidligere år. To helt nye kuraterte utstillinger ble åpnet. Dette er en positiv utvikling av konseptet.

Arrangementsoversikt «Museumsmåned September»

- Historiske trondenes // trondenes 27/8-3/9
- Moderne fabrikk for sin tid // skjærstad sildoljefabrikk, 13. Sept. Kl. 14-18
- Kulturminnedagen // salangsverket, 16. Sept. Kl. 18
- Kulturminnedagen // oppmøte seljeskog, 17. Sept. Kl. 10
- Kald krig // meløyvær fort, 17. Sept. Kl. 14-18
- Kunstutstillingen "tilbake til tingene" // outsider art street gallery, 23.sept - 21.okt
- Åpning regine normann utstilling // steinsland klyngetun, 30. Sept kl. 12-15
- Seilas anna rogde harstad - borkenes // kulturhuskaia kl. 08:30-12:00
- Sjørøvertokt // lind-kaia, borkenes kl. 13:00 og 15:00

Organisasjon og administrative tiltak

Den planlagte innføring av digitalt sak- og arkivsystem måtte utsettes da samarbeidende museer trakk seg. På slutten av året ble det opprettet en fokusgruppe internt som har avholdt to møter. Digitalt sak- og arkiv skal på anbud i 2018.

STM har etablert ny mobil kassa-/betalingsløsning for salg av billetter og produkter til våre kunder. Løsningen er basert på iZettle og sikrer god sporbarhet og kundevennlig betjening ute ved våre anlegg, og ifm. festivaler og utstillinger som ikke er permanente.

Nasjonale museumsnettverk

De nasjonale museumsnettverkene er et bærende element i utviklingen og styrkingen av det faglige arbeidet i museene. Det er et overordnet mål at alle museer som mottar statlig driftsstøtte skal delta i utvikling og drift av nasjonale nettverk. Sør-Troms Museum har i 2017 deltatt aktivt i Nasjonalt museumsnettverk for kulturlandskap.

Andre formaliserte nettverk

Vi prøver å delta i relevante faglige nettverk utenom de nasjonale museumsnettverkene. Museet varierte sammensetning gjør at det blir god spredning på nettverk vi aktivt deltar i.

- Museumsnettverk Troms
- Fagråd tradisjonelt bygghandverk. NTNU
- Destination Viking Association
- European Outsider Art Association
- Norsk Forening for fartøyvern

Fagnettverk

Øk/adm

Kontorsjef deltar aktivt i Hovedorganisasjonen Virke sitt nettverk «Administrasjons- og økonomisjefer for museer», og fikk i 2017 ansvaret for å lede dette nettverket i regi av Virke. I 2017 har det vært to samlinger hvorav kontorsjef har deltatt på en av disse.

Kompetansebygging i organisasjonen

Det har vært mindre fokus på dette i 2017 enn i foregående år.

Formell kompetanseheving

Håndverker ved regionmuseet tar bachelor i tradisjonelt bygghandverk, nasjonale samlinger, fire stk. Trondheim/ Oslo.

Konferanser, messer, kurs og fagsamlinger

Økonomi administrasjon

- Gjennomført dagskurs i «Lønssystemer – systematisk lønnsfastsettelse» - NHO
- Deltakelse på Harstadkonferansen 2017 i regi av Harstad profileringspool.
- IA-uka seminar i regi av NAV Arbeidslivssenter
- Deltakelse på ulike faglige informasjonsmøter i regi av Harstadregionens Næringsforening.
- Bedriftsseminar i regi av NAV Harstad – «NAV og næringsliv – samarbeid og nye muligheter»
- Tariffkonferanse Hovedorganisasjonen Virke.
- Deltakelse i styreforum i regi av KUPA som ble avsluttet sommeren 2017.
- IA-kurset «Tørre å være en tydelig leder» NAV Harstad
- IA-kurset «Snakk om det – samtalen som verktøy» Nav Harstad
- Prøvetid og arbeidsklausuler i arbeidsforhold

Samlingsforvaltning, museumsfaglige, formidling, maritimt og merkantile tema

- Troms fylkeskommune: seminar rom for kunst og arenautvikling innen visuell kunst
- Nettverksseminar for DKS i regi av LIAF. 1 deltok
- MIMR (museene i Møre og Romsdal) sitt halvtårs fagseminar. 1 deltok med innlegg om Outsider art
- Det nasjonale museumsmøtet NMF – to deltakere
- Kurs PRIMUS
- Kurs prioritering i museumssamlinger
- Fagsamlinger bachelor i tradisjonelt bygghandverk 4 samlinger
- ULL i nord, foredrag workshop m.m. med fokus på (norsk) ull
- Nye verktøy – nye muligheter- om bruk av digitale virkemidler i formidlinga. Nasjonalgalleriet
- Landsmøte i Norsk Forening Fartøyvern
- Merkevarerbygging – dagsseminar
- Bedriftskompetanse – dagsseminar

Møter og presentasjoner for politikere og politiske organ

- Møter med kulturkomiteen, rådmann og ordfører i lbestad kommune.
- Møter rådmann og ordfører Lavangen kommune
- Møter rådmann og ordfører Skånland kommune
- Møter med ordfører og rådmann i Salangen kommune
- Flere møter med ordfører og rådmann Harstad kommune
- Møter med ordfører Kvæfjord kommune

20. juni 2017 var det besøk på OA galleriet og Trastad Samlinger fra Troms fylkeskommune ved fylkesråd for kultur og næring Sigrid Ina Simonsen, og fra Finnmark fylkeskommune leder for kulturutvalget Geir Ove Bakken. Fylkeskultursjef og administrasjon fra Finnmark fylkeskommune var også tilstede. Geir Ove Bakken med administrasjon var dessuten på besøk i galleriet også den 24. juni der de ble vist rundt av Simone Ritter.

20. juni 2017 besøkte Norsk Kulturråd ved Kristin Danielsen, direktør og Tone Hansen, rådsleder, Outsider Art Street Gallery der de fikk introduksjon og omvisning ved Ole Furset og Simone Ritter.

22. juni 2017 foresto Marianne Bremnes, ordfører i Harstad, åpningen av Outsider Art Street Gallery.

Deltakelse i eksterne prosjekter, prosjektgrupper og styrer

- Kreativt Europa prosjekt – «Follow the Vikings», STMU er full partner, direktør er i steering committee, og vi deltar med 2-3 i hver fagsamling.
- Felles samlingsforvaltningplan for Troms, finansiert av Norsk Kulturråd, to deltakere.
- Samarbeidsprosjekt med museum for outsider art i Finland ITE: vandretstilling ITE Käsillä «Hand-made contemporary folk art» med internasjonale outsider art kunstnere 2016-2017.
- Deltakelse i det nordiske samarbeidsprosjektet rundt et internasjonalt utstillingsprosjekt «THE NORDIC OUTSIDER CRAFT TOURING EXHIBITION», 2018 -2019. Utstillingen er støttet finansiell gjennom Nordisk kulturfond. Deltakende land: Finland, Island, Danmark, Sverige, Norge

Generell sikring og brannvernsarbeid bygninger og samlinger

- ROS analyse og sikringsplan utarbeidet
- Brannvernoplæring av sesongansatte
- Drift av brann og tyverialarm på Salangen bygdetun, Krambuvika bygdemuseum, Grytøy bygdetun, Steinsland klyngetun, Lundbrygga, Hemmestad brygge, Sandtorg bygdetun
- Klimaovervåkning sporadisk ved alle anlegg.
- Klimaovervåkning med fjernavlesning på magasinet på Elvenes
- Rutine for tilsyn av alle bygdemuseumsanlegg
- Sprinkleranlegg Melbrygga etablert
- Innbruddsalarm Melbrygga etablert
- Branntilsyn – Lundbrygga
- Eltilsyn – Krambuvika bygdemuseum
- Lukking av avik eltilsyn – Krambuvika bygdemuseum
- Vedlikeholdsavtale brannalarm inngått – Grytøy bygdetun, Hemmestad brygge, Ole Ottesastua, Sandtorg bygdetun og Steinsland klyngetun.
- Vedlikeholdsavtale brann-/tyverialarm er fremforhandlet for Krambuvika bygdemuseum, Lundbrygga, Salangen bygdetun.
- Sikringsmidler, alarm omsøkt på: Grytøy bygdetun, Elvenes og stangnes magasin, Skippergården.
- Service brannvarslingssanlegg THS
- Service slukkere THS
- Byttet fluoriserende lys THS
- Gjennomført årlig kontroll brannvernanlegg Trastad Samlinger
- Innbruddsalarm Outsider Art street gallery etablert

Vedlikehold og reparasjoner THS

Bygget var 20 år i 2017 men er løpende vedlikeholdt og er i god stand. Det største enkelttiltaket i året var en oppgradering av «Storsalen» som brukes til temporære utstillinger, foredrag, arrangementer. Rommet fikk en større oppgradering med sliping og lakk av parkettgulv og trapperom. Det ble også installert nytt lydanlegg med teleslynge.

- Vinduer på baksiden. Beis og fuging.
- Takrenner, rens og spyl.
- Nye treskudd på torvtak
- Skiftet en del av varmekabel takrenne.
- Flyttet magasinreol.
- Byttet 4 dørpumper.
- Skog fjernet mot Harstad Folkehøyskole i forbindelse med Allmenningr

Vedlikehold og reparasjoner brygger og bygdetun

Hemmestad brygge

- Skifte av tak – Stornaustet
- Skifte av vinduer kafe – Brygga

Lundbrygga

- Innredning 2. etasje Melbrygga
- Skifte vinduer 2. etasje Melbrygga
- Utbedring av VVS 1 etasje Melbrygga
- Utvendig maling kaiskur Lundbrygga
- Utvendig maling Melbrygga

Krambuvika

- Maling vinduer

Salangen bygdetun

- Male vinduer
- Krattrydding
- Restaurere gjerde

Skippergården

- Opprydding/innvendig sanering

Steinsland klyngetun

- Reparere stakittgjerde

Sandtorg bygdetun

- Reparere mur
- Skogrydding
- Nye trapper
- Sanert bu

Grytøy bygdetun

- Utvendig maling

Vedlikehold og reparasjoner Anna Rogde

I planleggingsfasen før 5-årsklassingen i 2017, hadde vi varmeutvikling i en koblingsboks og i en lyskuppel ombord. Vi besluttet å få en befaring på det elektriske anlegget om bord. Der ble det avdekket en rekke feil og mangler som ble anbefalt utbedret. Det ble anbudsrunde og EI-installatøren fikk oppdraget. Elektronikken har også feil og mangler som er mest forsvarlig å få utbedret før vi legger ut på lengre turer. Det er pr nå ikke innhentet tilbud på dette.

Den første delen av klassingen, foregår på skroget under vann. Derfor ble vi nødt å ta skonnerten opp på land for å få foretatt inspeksjonen. Først måtte skroget spyles og skrapes, slik at mest mulig av skroget blir synlig før inspeksjon. Det ble det avdekket slark i hylse til propell og fikk pålegg om å utbedre dette på stedet. Hylsa måtte av først. Det ble en jobb som var komplisert og tidskrevende, da den var montert på en noe uvanlig måte. Deretter ble hylsa reparert og ror ble montert på igjen til slutt. Det ble funnet en del myke støyter og planker som må kontrolleres av Fartøyvernsenteret i 2018. Jordingsplate var funnet i dårlig forfatning og må byttes ved neste slippsetting.

Hele skroget fikk et strøk med maling, og mørk blå stripe ble malt på. Rekka midtskips ble pusset og oljet. 95% av dekket fikk et lag med olje.

Det ble avdekket feil og mangler ved mob- båten om bord. Disse ble rapportert inn av mannskap som bruker denne. Den er tungstartet og lekker luft. Båten er sendt til verksted for service og reparasjon.

I forbindelse med ny forskrift som trådte i kraft 1.7.2017 (Forskrift om sikkerhetsstyring for mindre lasteskip, passasjerskip og fiskefartøy mv.) måtte vi lage en omfattende vedlikeholdsplan for hele fartøyet. Den ble laget digital. I tillegg måtte det være et ferdig sikkerhetsstyringssystem før inspeksjonen skulle finne sted. Begge disse dokumentene ble godkjent.

- Rengjøring og inspeksjon av 3 stk diesel tanker, 1 stk septiktank, 4 stk vanntanker
- EI-anlegg i hele fartøyet inspiseres og utbedres
- Propellhylse utbedres
- Slippsetting og vedlikehold på undervannsskrog
- Rekke på forskips er pusset og oljet
- Dekk er oljet
- Det er laget en digital vedlikeholdsplan for hele fartøyet

- Lettbåt er sendt inn til service, vedlikehold og reparasjoner

Skjøtsel i Trondenes kulturlandskap 2017

Skjøtselsarbeidet på Trondenes har blitt gjennomført i henhold til planverket. Søknadene om økonomisk støtte hos Riksantikvaren, Miljødirektoratet og Statens Naturoppsyn ble innvilget slik at dette viktige skjøtselsarbeidet også i år kunne videreføres i det over 200 mål store området. De viktigste tiltakene er hogst, slått og beite. I tillegg utfører vi et planmessig arbeid med å begrense den fremmede arten tromsøpalme i skjøtselsområdet.

Museet satte opp til sammen 4 nye skilt i tilknytning til kirka, ved Laugen og i Altevågen. Skilting i kulturlandskapet er et viktig bidrag til formidlingen for besøkende i området utenfor museets åpningstider.

Krigsfangeleiren på Trondenes

I 2017 ble trær i den nordlige brakkerekka hogd ned og fjernet. Alt virke i tillegg til greiner og kvister ble tatt ut av elever fra Stangnes og Heggen videregående skole under høstens OD-dager. Med dette har museet med god støtte fra frivillige og med hjelp av betydelige midler fra Riksantikvaren ryddet fram hele krigsfangeleiren.

Det er blitt lagt ned over 230 timer i frivillig arbeid i det totale skjøtselsområdet i løpet av 2017.

Samlingsutvikling

Hovedsamling

Arbeidet med planutvikling videreføres inn i 2018.

THS gjenstandsamling består den 31.12.2017 av 5898 gjenstander. I løpet av 2017 har vi hatt en tilvekst på 241 gjenstander og det er blitt registrert 432 gjenstander mens 418 gjenstander har fått nytt foto. Vi har dermed redusert etterslepet ved avdelingen med 191 gjenstander. I tillegg har 820 gjenstander blitt revidert i løpet av året.

Samlingsinformasjon

Magasin og bevaring

Vi har i 2017 igangsatt et viktig arbeid med rydding og oppsett av nye reoler i tekstilmagasinet på THS. Dette er en forutsetning for revisjonen av gjenstandssamlingen i dette magasinet. Alt arkivmateriale og annet er flyttet ut og inn i det gamle gjenstandsmagasinet.

Ros-analysen påviste små mangler ved avdelingens magasin på Stangnes. Vi har erstattet gamle ovner med nye brannsikre.

Tilgang

43 gjenstander ble valgt ut av deltagerne ved samarbeidsprosjektet «Tilbake til tingene» som utgangspunkt i deres utforsking av museumsobjekters identitet. 14 gjenstander ble stilt ut i vår

hovedutstilling i forbindelse med formidling av krigsfangehistorien under festivalen *Historiske Trondenes*.

Privatarkiv og annen innsamling

I 2017 registrerte vi 11 nye privatarkiver (ca 4,5 hyllemeter). Samtidig ferdigkatalogiserte vi 19 privatarkiver i løpet av året. Dermed har vi nå ferdigordnet 196 av de totalt 227 arkivene vi har. Det skal imidlertid påpekes at en god del av de arkivene som ble ordnet på tidlig 2000-tall burde vært ordnet på nytt, i tråd med arkivfaglige prinsipper. Av de nye arkivene kan spesielt nevnes papirene etter ingeniør Bernt Starup, som inkluderer en stor samling med detaljerte takstforretninger over bedrifter i regionen i årene like etter krigen.

For foto er tilveksten for det meste mange små samlinger fra like mange forskjellige kilder. Et unntak er en større samling fra To-Foto, som dokumenterer virksomheten til forskjellige bedrifter i regionen. Med god bemanning har digitaliserings- og dokumentasjonsarbeidet gått veldig bra i 2017, og alt av etterslep i det regulære fotobevaringsarbeidet er tatt inn. Med tilnærmet full kontroll på det fortløpende fotoarbeidet får vi dermed i inneværende år for første gang mulighet for å gjøre større innhugg i gjenstående revisjon av dårlig dokumenterte deler av den eksisterende fotosamlingen (primært Berthungsamlingen). I 2017 ble vel 1200 bilder ferdigrevidert. Det ble gjennomført 14 «fototreff» i året som gikk, ni om våren og fem i høst.

Det er også lagt ned mye arbeid i å rydde i person- og stedsnavnregistrene i Primus. Her er det imidlertid fortsatt et stort behov for revisjon og innstrammede rutiner (noe vi må få til på tvers av avdelingene, siden dette er felles data).

Nedgangen i antall «bilder tilgjengelig på nett», fra 35279 til 13528, er et resultat av at museets gamle fotonettside «Fotominner.no» ble lagt ned i 2017. Denne nettsiden har de siste par årene eksistert side om side med våre nye løsninger for billedformidling på nett, men var nå teknisk og innholdsmessig så utdatert at det ikke var riktig å ha den oppe lenger. Den besto av bilder og kataloginformasjon som var veldig vanskelig å oppdatere, og mye av innholdet lå fortsatt slik det ble lastet opp fra museets database i oppstartsåret i 2006. Dette var i sin tid ubearbejdede katalogdata av sterkt varierende kvalitet, og fotomaterialet som ble publisert på siden var dermed ikke kvalitetssikret med hensyn til hverken faktainnhold, opphavsrettigheter eller personvern. I takt med at revisjonsarbeidet i samlingen skrider frem legges bildene fra den gamle "fotominner"-siden løpende ut på våre nye nettsider. Museet publiserer i dag bare materiale vi har gjennomgått og godkjent for publisering, bilde for bilde.

Antall fotografier	Fotografier
Totalt i samlingen pr. 31.12	55603
Tilgjengelig med fotografi på internett	13528
Tilvekst datert fra perioden 1900-45	370
Tilvekst datert 1946 -	916

Tilvekst i samsvar med planer	1286
Tilfredsstillende registrert elektronisk	39330
Registrert med digitalt fotografi	40552
Tilvekst totalt i året	1286

Immateriell kulturarv

- Sterkt fokus på nord-norsk kystkultur og overnaturlige skapninger (Draug, kraken, marmælen, osv.) i DKS om Regine Normann.
- Handlingsbåren kunnskap – Kvæfjord kystlag
- Innsamling av sagn i forbindelse med bokutgivelse – Den sorte hunden som er planlagt i 2018

Formidling

Trastad Samlinger

Ettersom Trastad Samlinger holder til i den tidligere paviljong 7 ved Nord Norges første institusjon for utviklingshemmede, Trastad Gård og har en av de største norske samlingene av kunstsjangeren Outsider Art, er det et viktig mål for formidlingen ved Trastad Samlinger å synliggjøre Outsider Art og historien om Trastad Gård. Dette ble i 2017 gjort ved at man i tillegg til omvisninger for ulike interesserte grupper, også gjennomførte tilpassede formidlingsopplegg til barnehager og skoleklasser som omfattet Outsider Art og/eller Trastad Gårds historie. I tillegg har Trastad Samlinger også startet arbeidet med å utvikle et DKSS-tilbud. På Museene i Møre og Romsdal sitt faglige halvårsseminar i oktober 2017 holdt Trastad Samlinger et foredrag om det å arbeide med formidling av Outsider Art, og tilpassede opplegg for elever med spesielle behov i en museumssetting.

I 2017 åpnet Trastad Samlinger galleriet Outsider Art Street Gallery i Harstad. Her formidlet Trastad Samlinger kunnskap om nyere regional, nasjonal og internasjonal Outsider Art gjennom å kuratere og presentere de tre skiftende utstillinger; «Cool-the arctic outsiders», «Tilbake til tingene» og «Fyrstikker hulter til bulter og søkk og kaos». Utstillingen «Tilbake til tingene», var et samarbeid mellom Trastad Samlinger og Trondenes Historiske Senter. Utstillingen viste verk fra to Outsider Art-kunstnere og tre profesjonelle kunstnere, der verkene var et resultat av en arbeidsuke i galleriet der de fem kunstnerne laget kunstverk med utgangspunkt i et gjenstandsmagasin og kulturhistoriske gjenstander. I forbindelse med denne utstillingen ble det også gjennomført tilpasset formidlingsopplegg for skoler og andre interesserte grupper.

Bakgrunnen til Trastad Gård og Outsider Art, har medført at mennesker med særskilt behov har blitt en viktig målgruppe for formidlingen ved Trastad Samlinger. Et av målene for Trastad Samlinger for 2017 har i den forbindelse vært å utvikle og gjennomføre Trastad Samlinger nye DKS-tilbud, «Mine spor i verden», som er en produksjon som er tilegnet elever med særskilte behov. I denne produksjonen som ble gjennomført på syv skoler i Troms fylke, får elevene en innføring i kunstsjangeren Outsider Art gjennom å bruke hverdagslige gjenstander til å lage et kunstverk, noe som er en ofte brukt metode blant Outsider Art kunstnere. Trastad Samlinger har i 2017 også gjenoppstartet det tidligere samarbeidet med Rå VGS om kunstrom 7, et kunsttilbud for enkelte kunstbegavede elever med særskilte behov.

Regionmuseet

Et mål for formidlingen i 2017 har vært å bruke anleggene og gjenstandene våre i større grad, samt øke antall DKS-produksjoner, DKSS-produksjoner og formidlingsopplegg.

Med mange bygg, anlegg og gjenstander fra 1800-tallet utviklet vi flere formidlingsopplegg om gitt tidsperiode. Både barnehagebarn, skoleelever, voksne og eldre ble invitert ut til anleggene hvor de fikk et tilpasset opplegg med innblikk i hvordan hverdagen var for både bønder og handelsmenn, kvinner og barn på 1800-tallet. Et arrangement med nordnorske barnesanger trakk fult hus på Hemmestad brygge i august. Fiskerbonden og kystkultur har her stått i fokus.

Jubileet til forfatteren Regine Normann passet også godt innenfor tema kystkultur. Vi laget en utstilling om henne på hennes hjemgård som var åpen for alle, i tillegg til et skoleopplegg om Normann og hennes nordnorske eventyrfigurer for alle skoleelevene i kommunen. Det ble også laget en DKSS om Normann og hennes eventyrfigurer, som ble tilbudt flere kommuner.

Meløyvær fort hadde i år besøk av nesten 300 elever fra Sør- og Midt-Troms. I DKS-produksjonen om Kald krig får ungdommene et innblikk i hvordan det var å vokse opp under den kalde krigen og en omvisning i et av verdens mest moderne kystfort.

Kunnskapen vi har tilegnet oss om både Regine Normann og Meløyvær fort ble til to artikler som blir publiserte i Årbok for Harstad og Årbok for Bjarkøy. I tillegg har regionmuseet bidratt med en artikkel om VM på skøyter i 1962 til Årbok for Harstad.

Trondenes Historiske Senter

THS tilbyr fem produksjoner i Den kulturelle Skolesekken:

- Steinalder for småtrinnet
- Vikingtid for mellomtrinnet
- 2. verdenskrig (fokus på Harstads historie) for ungdomstrinnet
- 2. verdenskrig for videregående skole
- Skipsverftshistorie i Harstad for videregående skole

DKS produksjonene tar utgangspunkt i de tema som formidles i museets hovedutstilling: «Med plog og sverd gjennom 1000 år». Hovedutstilling, kultursti, kirke og uteområde benyttes som arenaer for formidling. Det legges vekt på bruk av tidsvitne i formidling av krigen og pensjonerte arbeidere i formidling av skipsverftshistorien.

DKS produksjonene er knyttet til mål i Kunnskapsløftet. Museet formidler også vandreutstillinger. Vi tilrettelegger for at elevene skal ha jevnlig kontakt med museet gjennom hele skoleløpet.

Alle DKS produksjonene og andre formidlingstilbud tilrettelegges for elever med særskilte behov og for fremmedspråklige elever. Museet har et eget opplegg for synshemmede elever knyttet til temaene vikingtid og steinalder. Målet er at alle våre besøkende skal få en positiv opplevelse og mulighet til å tilegne seg kunnskap.

Museet har i flere tilbud i Den Kulturelle Spaserstokken. Nyere lokalhistorie blir formidlet ved hjelp av gjenstander, film og foto. Formidlingen er også tilrettelagt for demente. Tilbudene har blitt til i en dialog med sykehjemmene i kommunen.

Den årlige festivalen Historiske Trondenes er viktig i formidling av stedets historie. De besøkende kan delta på aktiviteter og bli kjent med området gjennom utstillinger, foredrag og omvisninger.

Arrangement i Sør-Troms Museum

Arrangement i Sør-Troms Museum

- Kystkulturhelg på Hemmestad brygge i juni
- Friluftsgudstjeneste, Ole Ottesastua
- Utstillingsåpning og «Sauene kommer» på Hemmestad Brygge
- Gårdsmarked Juksastevnet, Grytøy Bygdetun
- Nordnorske barnesanger, Hemmestad brygge
- Åpen dag, Sandtorg Bygdetun
- Kystkulturhelg Hemmestad brygge i august
- Åpen dag Skjærstad sildeoljefabrikk
- Åpen dag Meløyvær fort
- «Dørene åpnes» Grytøy bygdetun
- Utstillingsåpning og åpen dag Steinsland klyngetun
- Julevandring Sandtorg Bygdetun
- Julemarked Lundbrygga
- Utstillingsåpning «Sauer er alrighte dyr» Lundbrygga
- Millionfisken Lundbrygga
- Den levende skogen Salangen bygdetun
- Utstillingsåpning Norske sanitetskvinner – Krambuvika bygdemuseum
- Slektstreff med konsert og dans på Grytøy bygdetun
- Julegrantenning på Grytøy bygdetun
- Åpen dag Hellenen kraftverksmuseum
- Omvisning kommunestyre Hellenen Kraftverksmuseum

Aktiviteter ved bygdetun

- Skoleopplegg – Folk og handel på 1800-tallet. Grytøy Bygdetun
- Friluftsgudstjeneste, Ole Ottesastua
- Gårdsmarked Juksastevnet, Grytøy Bygdetun
- Åpen dag, Sandtorg Bygdetun
- Skoleopplegg om «Gamledager», Sandtorg Bygdetun
- Omvisning Ole Ottesastua i juli og i september
- Utstillingsåpning og åpen dag Steinsland klyngetun
- Skoleopplegg om Regine Normann på Steinsland klyngetun
- Omvisning på Steinsland klyngetun
- Barnehageopplegg «Gammeldags jul» på Grytøy Bygdetun
- Barnehageopplegg «Gammeldags jul» på Sandtorg Bygdetun
- Julevandring Sandtorg Bygdetun

- Åpen sommersesong Grytøy Bygdetun
- Åpen sommersesong Krambuvika Bygdemuseum
- Slektstreff med konsert og dans på Grytøy bygdetun
- Julegrantenning på Grytøy bygdetun

Arrangement i Sør-Troms Museum

Kulturminnedag

Kulturminnedagen ble i 2017 noe mindre vektlagt enn tidligere år. Samarbeidspartnere var Salangen historielag og Salangen kommune.

- Kulturminner i samfunnets tjeneste – Salangsverket
- Kulturvardring og omvisning – Storhaugen

Egenproduksjon utstillinger

«COOL – THE ARCTIC OUTSIDERS»

Dato: 20.06.-26.08.2017

Sted: Outsider Art Street Gallery, Harstad

Kunstnere: 22 OA kunstnere fra 6 land: Norge, Danmark, Finland, Canada, Sverige, Island

Åpningsutstilling Outsider Art Street Gallery. Utstillingens tema ble valgt i forbindelse med at Festspillene i Nord-Norge og Kulturdepartementet arrangerte det arktiske toppmøtet Arctic Art Summit i forkant av festspillene. Det ga en mulighet til å gjøre utstillingen dagsrelevant, i det toppmøtets tema var kunst i arktisk region. Byen hadde besøk av et stort antall konferansedeltakere/potensielt viktige personer fra et internasjonalt miljø. Det ble innlånt verk fra arktiske land. Det var mulig pga. et allerede etablert nettverk og praksis for samarbeid. Kunstnerne fikk informasjon om begrunnelsen for utstillingen, og at det var forventet gjester fra de enkelte arktiske landene, og at tema Arktis var noe som berørte de som kom til å se utstillingen. Samarbeidet med kunstnerne og tittelen på utstillingen skapte en slags «vennshipsstemning».

«TILBAKE TIL TINGENE»

Dato: 23.09.- 21.10.2017

Sted: OA Street Gallery, Harstad

Dette var et samarbeidsprosjekt mellom avdelingene THS, samlingsforvaltning og Trastad Samlinger i museums måned september.

Med utgangspunkt i Sør-Troms Museums kulturhistoriske samling ble det gjennom kunstnerisk refleksjon utforsket nye interpretasjoner av museale objekter.

Tre profesjonelle kunstnere og to Outsider Art utøvere var invitert til et prosjekt hvor de besøkte Stangnes magasin med byens kulturhistoriske objekter. Gjennom en arbeidsuke i OA Street Gallery

fikk kunstnerne anledning til å velge gjenstander fra magasinet og utforme sine egne ideer rund gjenstanden. Resultatet ble vist i en utstilling hvor publikum fikk et kunstnerisk møte med Harstads historie. Prosjektet viste at kulturhistoriske gjenstander kan inngå i en uendelighet av ulike sammenhenger

Samarbeidsprosjektet hadde som mål å legge til rette for et møte mellom publikum, kunstfeltet og kulturarven midt inne i en av museets gjenstandssamlinger. Gjennom dette skal museets arbeid med samlingsutvikling, dokumentasjon og bevaring særlig komme til syne og på ny måte formidles til publikum/samfunnet.

Sør-Troms Museum forvalter over 19 000 kulturhistoriske objekter og arbeidet omfatter innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling. Utviklingen av samlingene er en av de sentrale oppgavene til vår institusjon – hvilke objekter skal vi samle inn og bevare for all ettertid på vegne av samfunnet? På hvilken måte kan en samling – materiell kultur – spille en rolle i konstitueringen av samfunnet og historien? Har de historiske objekter noe å si til oss i dag? Det påhviler museet å skape begeistring for våre samlinger og tydelig vise hvilke ressurser den kan ha for å forstå den verden vi lever i.

«NORSK OUTSIDER KUNST – VERK FRA SAMLINGENE»

Dato: 1.09. 2017 – 31.03.2018

Sted: Trastad Samlinger

Utstillingen omfatter både Outsider Art billedkunst og Outsider Art Craft/Design. Utstillingen viser hovedsakelig nyere verk, samlet inn gjennom de siste tre år, men også verk av velkjente, lokale Outsider Art-kunstnere.

«REGINE NORMANN»

Dato: 30.09.18 –

Sted: Steinsland klyngetun – fjøset.

Regine Normanns produksjon er mangesidig og omfattende: Oversettelser, avisreportasjer, barnebøker, noveller, romaner, eventyr, sagn og folkeminner. Hennes forfatterskap omfatter 18 bøker, som ble publisert i perioden 1905–1934. Erfaringer fra Nord-Norge setter et klart preg på hele forfatterskapet. Forfatterinnen var også en svært ettertraktet oppleser. Hennes eventyr inneholder tradisjonelle trekk, men i tillegg til konger, dronninger, prinser og prinsesser, finnes kapteiner og matroser, sjørøvere og fiskere. I tillegg til skog og troll, beskrives hav og skjær, draug og fisk. Diktingen hennes er dermed svært viktig for å bevare nordnorsk kultur- og kysthistorie.

Serine Regine jobbet store deler av sitt liv som lærer i Kristiania, men reiste ofte tilbake til Nord-Norge. Her fant hun inspirasjon til sin diktning. Hun var sterkt knyttet til familien og besøkte stadig farsgården på Søndre Steinsland, hvor hennes bror, Kristoffer Normann, drev gård.

I juni 1939 satte Serine Regine seg på et sjøfly til Harstad. Hun hadde bestemt seg for å flytte til hennes bror på Steinsland. Men tiden her ble kort. Allerede i begynnelsen av august ble hun syk og døde kort tid etter, 72 år gammel. Mange deltok i begravelsen og fulgte henne til graven på Skånland kirkegård.

Utstillingen om Regine Normann henger i fjøset på klyngetunet og er åpen på forespørsel.

«FYRSTIKKER HULTER TIL BULTER I SØKK OG KAOS»

Dato: 05.11.-25.01.2018

Sted: Outsider Art Street Gallery, Harstad

I forbindelse med 70 årsdagen til kunstneren Herleik Kristiansen arrangerte Trastad Samlinger en jubileumsutstilling. I denne utstillingen viste kunstneren 19 nye linoleumstrykk fra de siste 4 årene. Men Herleik Kristiansen overrasket i denne utstillingen med en ny side av sitt kunstnerskap. Ved en tilfeldighet ble det oppdaget at kunstneren hadde laget konseptkunst som bl. a. omfatter en flaggstang som er tegnet på 50 meter matpapirrull med to tynne blyantstrek samt sigarettaske samlet i tre Nescafe glass. Herleik Kristiansen er en av de sjeldne kunstnere som har evne til å fornye sitt kunstneriske uttrykk.

Professor emeritus Gunnar Danbolt hold åpningstalen.

I tillegg til disse nye utstillingene ovenfor ble våre egne utstillinger fra 2016 satt opp på nye lokaliteter:

- Norske sanitetskvinner. Krambuvika bygdemuseum
- «Sauer er alrighte dyr». Lundbrygga

Revisjon faste utstillinger

I april ble alterskapet fra Rå (Kvæfjord) kirke hentet tilbake fra Kulturhistorisk Museum i Oslo, hvor det hadde stått siden 1863, og vår faste utstilling «Med kors og sverd gjennom 1000 år» fikk en oppgradering.

Alterskapet ble tilvirket i tiden rundt 1500 og i faglitteraturen har det vært vanlig å hevde at de kommer fra de nordtyske verkstedene. Nyere forskning antyder imidlertid at skap av denne typen godt kan ha blitt laget i Norge.

Helgenfigurene som står i skapet er skåret ut i eik og malt.

St. Katarina, St. Jacob (den eldre), St. Olav., St. Peter og St. Barbara.

St. Sunniva og St. Olav er malt på fløydørenes ytterside.

Et håndverkermerket er skåret inn i skapets bakvegg.

Kvæfjord kirke har vært et kirkested siden 1000-tallet og omtales i Trondenes Jordebok som Rå kirke. Tidlig på 1400-tallet legges kirka inn under Trondenes kannikgjeld og annekskirkene i Sør-Troms betjenes etter hvert av presteskapet ved Trondenes. Kirkesognet hadde betydelige jordeiendommer og skattlegging av tørrfiskhandelen ga store inntekter som bidro til kirkens rike kunstutmykning på 1400 og 1500-tallet. I 1863 ble den senmiddelalderiske kirkekunsten fra Kvæfjord kirke flyttet til Oldsaksamlingen i Oslo.

Alterskapene var sentrale i den liturgiske virksomheten ved kirkene. Messer, tidesang og andakter ble utført foran dem. Skapenes helgenfigurer var en representasjon av det helliges tilstedeværelse i kirkerommet.

Alterskapet er et stort og viktig bidrag til utviklingen av hovedutstillingen ved THS og museet mener at det er riktig at slike kunstsatter tilbakeføres til de regionene de kom fra når forholdene ellers ligger til rette for dette. Vi er derfor svært godt fornøyd med det gode samarbeidet vi har hatt med Kulturhistorisk Museum i Oslo under hele prosessen.

I tillegg er det gjort revisjoner av de faste utstillingene:

- Steinsland klyngetun
- Hemmestad Brygge - utstillingen om brygga og gården
- Sandtorg Bygdetun

Egne foredrag

Vi har i 2017 loggført i alt 28 egne foredrag for anslagsvis 761 personer.

- «Hva er Outsider Art». Bransje-mingel ved Festspillene i NN, Sted: OA Street Gallery, Harstad
- Outsider Art- kunstformidling i museumsregi. Foredrag på MIMR sitt halvtårs fagseminar om «skole og formidling 26 oktober.
- Jordbrukets begynnelse i nord. Skippergården Ibestad
- Allmenningr. Tradisjonshandverksamling Salangen
- Allmenningr. Pensjonistforeningen Sjøvegan videregående skole.
- Salangsverket. Norges arktiske universitet, Landskapsarkitektstudiet.
- Salangsverket. Norges arktiske universitet, Arkeologistudiet.

Foredrag i serien «Kaffe og kunnskap» i 2017

Foredragserien Kaffe og kunnskap på Trondenes kommer i stand som et samarbeid med Pensjonistuniversitetet i Harstad.

Dato	Besøk	Foredragets tittel	Foredragsholder
22.01.2017	30	Samfunnssikkerhet og sivilforsvarets plass	Erik Furevik
05.02.2017	75	Grenselosene i Tysfjord	Oddmund Andersen
22.02.2017	35	Arkeologiske undersøkelser ved ny trasé for Hålogalandsveien	Rudi Mikalsen, Ingrid Sommerseth, Kristian Storvik
19.03.2017	82	Til lands og til vanns: En oppvekst i virkelighetens verden, mellom krigen og Elvis	Anne Sofie Balteskard
23.04.2017	75	Storkommuner og regionfylker - hva er vitsen	Leif Arne Heløe
14.05.2017	97	Drømmen om det enkle liv	Nils Magne Knutsen
30.08.2017	40	Tidsvitner krig	Vidkunn og syriske flyktninger
05.10.2017	50	Eirik Raudes Land	Oddvar Svendsen
26.10.2017	40	Media i endring	Bård Borch Michalsen
04.11.2017	40	Reformasjonen i nord - ei kyrkje dømt til endring	Sigrun H Berg
19.11.2017	85	Lofotmaleren Gunnar Berg	Per Posti
03.12.2017	40	Finland 100 år	Svein H. Ludvigsen

Den kulturelle skolesekken og andre pedagogiske tilbud i 2017

Sør-Troms Museum er en viktig institusjon for kulturarvsarbeid blant unge. I tillegg til en rekke produksjoner for «Den kulturelle skolesekken» tilbys også andre pedagogisk tilrettelagte tilbud til skoleelever i hele regionen. Nytt av året er også tilbud i Den kulturelle Spaserstokken.

Den kulturelle skolesekken og andre pedagogiske tilbud			
	Tema	Elever	Lærere
DKS	Kald krig	321	18
DKS	Regine Normann	170	18
DKS	Salangsverket	44	3
DKS	Steinalder	283	25
DKS	Vikingtid	199	22
DKS	2. verdenskrig grunnskole	317	15
DKS	2. verdenskrig vgs	321	14
DKS	Skipsverftshistorie	244	21
DKS Turnè	«Mine spor i verden» - visuell Outsider Art workshop med skoskulptur	33	21
Sum DKS		1932	157
Annet pedagogisk tilbud	Folk og handel på 1800-tallet	17	2
Annet pedagogisk tilbud	Gammeldags jul	25	5
Annet pedagogisk tilbud	Gamledager	22	2
Annet pedagogisk tilbud	Båtliv på Hemmestad	117	40
Annet pedagogisk tilbud	Grenseloser samisk utstilling	26	2
Annet pedagogisk tilbud	Juletradisjoner	49	14
Annet pedagogisk tilbud	Hovedutstillingen Trondenes	269	32
Annet pedagogisk tilbud	Trondenes kirke	115	6
Annet pedagogisk tilbud	Vikingtid	45	7
Annet pedagogisk tilbud	2. verdenskrig	68	9
Annet pedagogisk tilbud	Kulturelle spaserstokken	76	
Annet pedagogisk tilbud	«Finn en fisk» - barnehageopplegg med tegning av fisk og besøk i galleriet	23	8
Annet pedagogisk tilbud	«Trykkeverksted på Trastad Gård» - Linoleums trykk og omvisning	2	2
Annet pedagogisk tilbud	«Finn en fisk» - barnehageopplegg med tegning av fisk og besøk i galleriet	23	8
Annet pedagogisk tilbud	«Trykkeverksted på Trastad Gård» - Linoleums trykk og omvisning	2	2
Annet pedagogisk tilbud	«Finn en fisk» - barnehageopplegg med tegning av fisk og besøk i galleriet	23	8
Annet pedagogisk tilbud	«Trykkeverksted på Trastad Gård» - Linoleums trykk og omvisning	2	2
Sum ped tilbud		1756	149
Til sammen alle		3688	306

Frivillighet

Det er også i 2017 blitt ytt et betydelig antall timer frivillig arbeid til vår virksomhet. Dessverre følges ikke timeregistrering godt nok opp over alt. Dette gjør at bildet ikke er komplett. Til sammen er det registrert 6576 timer

Frivillighet ved Trondenes Historiske Senter 3149 timer

Dette fordeler seg på flere ulike aktiviteter.

- Vikinglag: 434 timer
- Foto: 279 timer
- Åpen dag sildoljefabrikk: 7 timer
- Skjøtsel: 229 timer
- Skipsverftshistorie: 140 timer
- Harstad Folkehøgskole: 300 timer
- Soroptimistene: 1591 timer (42 damer 1 mann. 13 dager!)
- Troms Historielag: 150 timer
- Øystein Normann: 4 timer
- Lindyrking: 15 timer

Frivillighet ved Anna Rogde 3427 timer

Anna Rogdes venner har bistått arbeidet med bevaring av skonnerten Anna Rogde gjennom dugnad på to verksted opphold, øvrig vedlikehold, som frivillig mannskap, opplæring i sjømannskap og arrangement i opplæringsøyemed: Antall timer fordelt på ca. 40 personer.

Frivillighet regionmuseet

- Rasmus Bendiksen – drift Ole Ottesastua
- Grytøy Bygdetuns Venner – drift Grytøy Bygdetun
- Kvæfjord Kystlag – drift/vedlikehold båter, formidling, m.m. HB
- Britt Fagerheim – Steinsland Bygdetun, brannvakt m.m.
- Venneforeningen for Salangen Bygdetun - dugnader og arrangementer.
- Salangen Fotoklubb – Utstillinger, salgsutstilling.
- Krambuvika museums lag – Drift og vedlikehold krambuvika, arrangementer
- Salangen Historielag – Arrangementer
- Salangen husflidslag – Salgsutstilling
- Norges husflidslag – Tekstilarbeider Grytøy bygdetun

Det er ikke gjort timeregistrering for frivillig arbeid knyttet til arbeid og arrangementer i 2017.

ØKONOMI:

Faste tilskudd

Tilskuddsytere	Kroner	Prosentandel
Kultur og kirke Dep.	10.270.000,-	58,4%
Troms Fylkeskommune	4.525.000	25,7%
Kommuner i Sør-Troms	2.794.472,-	15,9%
Total	17.589.472,-	100 %

Andre tilskudd, prosjektmidler og egeninntekt

Prosjekt, andre tilskudd og egeninntekt	Kroner	Prosentandel (avrundet)
Nordnorsk Kulturavtale	411.800,-	6,7%
Prosjektmidler/gaver	828.362,-	13,4%
Andre tilskudd	1.366.437,-	22,1%
Salg og leieinntekter	3.565.865,-	57,8%
Total	6.172.464,-	100 %

Totale inntekter fordelt på faste tilskudd, andre tilskudd, prosjektmidler og egeninntekt

Totale inntekter	Kroner	Prosentandel (avrundet)
Faste tilskudd	17.589.472,-	74,0%
Andre tilskudd og prosjektmidler	2.606.599,-	11,0%
Salg og leieinntekter	3.565.865,-	15,0%
Totale inntekter	23.761.936,-	100 %

Økonomiske nøkkeltall

Nøkkeltall	2014	2015	2016	2017
Likviditet				
• Andel personalkost	52,71%	56,35%	53,42%	56,03%
• Arbeidskapital *)	3.795.300,-	2.302.578,-	626.310,-	5.877.933,-
• Likviditetsgrad 1 *)	2,48	1,64	1,07	3,13
Soliditet				
• Egenkapitalandel	32,16%	32,42%	28,17%	29,51%
Lønnsomhet				
• Totalkapitalrentabilitet	2,68%	2,71%	3,24%	3,23%
• Egenkapitalrentabilitet	2,67%	3,57%	6,22%	7,24%
• Resultatgrad	2,96%	3,14%	4,03%	4,26%